

Gökyüzü

Alp Akoğlu

3/4 Mart Gecesi Ay Tutulacak

Fotoğraf: Tuncay Özışık (TÜBİTAK Ulusal Gözlemevi)

3/4 Mart gecesi tam Ay tutulması meydana gelecek. Ay tutulmaları, en çok izlenen gök olayları arasında. Bu gök olayını izlemek için, herhangi bir gözlem aracına gerek yok. Yalnız, verilen saat aralığında Ay'a bakmak gerekiyor. Ay tutulmaları yılda yaklaşık 2 kez meydana geliyor. Ancak, yeryüzünde bulunduğunuz noktada, her zaman tam tutulma gözlenemeyebiliyor. Bazen de, tutulma kısmen izlenebiliyor. Bu nedenle, gözlenebilecek Ay tutulmalarının yılda ikiden az olduğunu söyleyebiliriz.

3/4 Mart'taki tutulmanın tüm evrelerini görebileceğiz. Tutulma, Ay'ın Dünya'nın yarığölgesine girmeye başlamasıyla başlayacak. Yarı gölgeye girişi fark etmek kolay olmayabilir. Bu sırada Ay, bir kenarından başlayarak hafifçe sönükleşecek. Ancak parçalı tutulma başlangıcından sonra, Dünya'nın gölgesi Ay'ın üzerine düşmeye başlayacak ve ay bir kenarından başlayarak gölgede kalacak. Tam tutulma başlangıcından sonuna kadar, Ay Dünya'nın gölgesi içinde kalacak. Ancak, bu sırada gözden kaybolmayacak. Bunun yerine soluk, bakır renkli bir görünüm alacak. Bunun nedeni, gezegenimizin atmosferinden kırılan güneş ışığının Ay'ı özellikle bu renklerde aydınlatması. Tam tutulma bittikten sonra, parçalı tutulma ve yarığölge tutulması evreleri gerçekleşecek ve yarığölge tutulması sonunda tutulma sona ermiş olacak.

Tam tutulma 37 dakika sürecek ve tutulma ortası saat 01:21'de olacak. Tutulma zamanları şöyle:

- Yarıgölge tutulma başlangıcı: 22:16
- Parçalı tutulma başlangıcı: 23:30
- Tam tutulma başlangıcı: 00:44
- Tutulma ortası: 01:21
- Tam tutulma sonu: 01:58
- Parçalı tutulma sonu: 03:11
- Yarıgölge tutulma sonu: 04:25

Üstteki görüntü, 3 Kasım 2003'teki tam Ay tutulması öncesinde, tutulma sırasında ve sonrasında çekilen bir dizi fotoğraftan oluşuyor. Altta şekil, tam Ay tutulmalarının nasıl gerçekleştiğini gösteriyor.

Mart'ta Gezegenler ve Ay

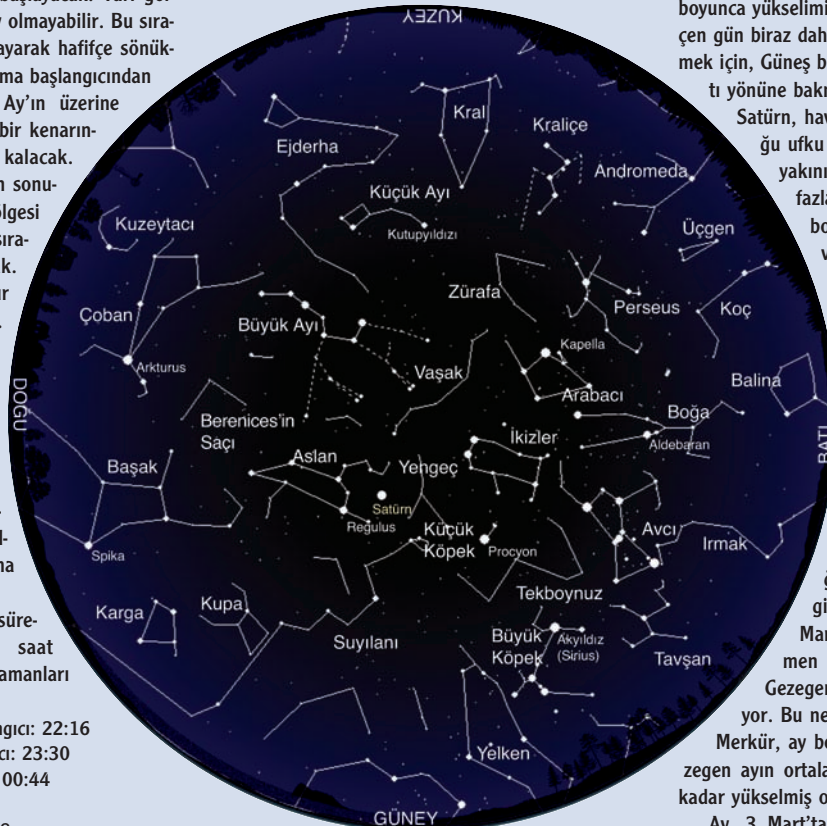
Bu ay, akşam gökyüzünde iki parlak gezegen yer alıyor. Bunlar Venüs ve Satürn. Venüs, akşam alacakaranlığında Güneş battıktan yaklaşık 2.5 saat sonrasına kadar gözlenebiliyor. Gezegen, ay boyunca yükselimi biraz artırıyor. Yani, her geçen gün biraz daha geç batıyor. Venüs'ü görebilmek için, Güneş battıktan kısa bir süre sonra batı yönüne bakmak yeterli.

Satürn, hava karardığında doğu-güneydoğu ufku üzerinde bulunuyor. Parlaklığı yakınındaki yıldızlardan biraz daha fazla. Satürn, neredeyse tüm gece boyunca gökyüzünde yer alıyor ve gözlem için çok uygun konumda. Özellikle gece yarısına doğru gökyüzünde iyice yükselmiş olacağından, teleskoplu gözlemciler için güzel bir hedef haline geliyor.

Jüpiter, ayın başlarında 02:00 civarı, ayın sonlarında da gece yarısı civarı güneydoğu ufku üzerinden doğuyor. Gezegen sabaha karşı bile ufuktan fazla yükselmediği için, gözlemcilerin pek de ilgisini çekmeyebilir.

Mars, sabah alacakaranlıktan hemen önce doğu ufkunda beliriyor. Gezegen ay boyunca konumunu koruyor. Bu nedenle gözlem süresi çok kısa. Merkür, ay boyunca sabah gökyüzünde. Gezegen ayın ortalarında güçlükle gözlenebilecek kadar yükselmiş oluyor.

Ay, 3 Mart'ta dolunay, 12 Mart'ta sondördün, 19 Mart'ta yeniay, 25 Mart'ta ilkdördün hallerinde olacak.

1 Mart saat 22:00, 15 Mart saat 21:00, 31 Mart saat 20:00'de gökyüzünün genel görünümü.